

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Kurz: Didaktika češtiny jako cizího jazyka

Projekt: Zvýšení kvality vzdělávání a začleňování žáků s OMJ

Reg. číslo: CZ.07.4.68/0.0/0.0/16_037/0000299

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Ústav českého jazyka a teorie komunikace

Aktivity pro rozvoj čtení a poslechu s porozuměním

Poslech s porozuměním

- Poslech cizojazyčného projevu je řečová dovednost, umožňující člověku vnímat cizí řeč a rozumět jejímu myšlenkovému obsahu, je to dovednost receptivní, což znamená, že účastník cizojazyčné komunikace v roli posluchače recipuje/dekóduje na rozdíl od mluvčího kódovače, který projev vytváří.

Poslechové strategie

- Globální poslech, jehož cílem je zodpovědět na otázky, které by reprodukovaly hlavní linii textu (kdo, kdy, kde, proč ...) - hlavní myšlenky a okolnosti textu.
- Selektivní poslech, který spočívá ve vyhledávání několika vybraných informací.
- Totální poslech, který předpokládá téměř úplné porozumění.

Doporučení pro učitele

- Podrobně se seznámte s poslechovým materiálem (obsahem i zvukovou realizací) a poslechovou aktivitou.
- Aktivitu si sami vyzkoušejte.
- Představte si, jak bude probíhat v hodině s vašimi konkrétními žáky.
- Rozhodněte se, kolik organizačních kroků pro její realizaci potřebujete.
- Rozpočítejte, kolik času aktivita zabere (zadání, realizace, ověření výstupu).

-
- Ověřte si, že žáci znají příslušnou gramatiku a slovíčka, aby mohli aktivitu zvládnout.
  - Jakou pomoc z vaší strany budou žáci potřebovat?
  - Jaké instrukce (doslova) a ve které fázi poslechu musí žáci dostat?
  - Jaké chyby budou pravděpodobně dělat?
  - Jaká je role učitele v každém stádiu aktivity (co přesně musí učitel dělat)?

Výběr materiálu

- Obsahová stránka.
- Jazyková a stylistická stránka.
- Rozsah poslechového textu.
- Zvuková kvalita.

Aktivita

- předposlechové aktivity
- poslechové aktivity.
- poposlechové aktivity

Přípravné aktivity / předposlechové

- jsou důležité pro snížení stresu studentů z poslechu
- uvádějí studenty do kontextu
- seznamují studenty se slovní zásobou např. pomocí kartiček, obrázků
- cílem může být zopakovat/nacvičit určitou jazykovou strukturu, slovíčka, která budou pro aktivitu potřebovat.

Předposlechové aktivity

- Diskuze o tématu.
- Brainstorming na dané téma pro rozšiřování slovní zásoby.
- Kvízy na dané téma.
- Práce s názvem textu.

Předposlechové aktivity

■ Práce s obrázky.

CD1: 57
▶ 9. Marina je hodně pracovitá a aktivní. Jaký je Tom?

Marina: Včera bylo krásné počasí. Co jsi dělal, Tome? Byl jsi venku?

Tom: Ne, **byl jsem** doma.

Marina: Opravdu?

Tom: Ano, včera **jsem byl** celý den doma a **učil jsem se**.

Marina: Vážně?

Tom: No, vlastně **jsem se učil** jenom chvíli. **Pracoval jsem** taky na počítači.

Marina: Fakt, jo?

Tom: No, **pracoval jsem** vlastně jenom chvíli. **Hrál jsem** hry.

Marina: A jak dlouho?

Tom: No, vlastně **jsem hrál** celé dopoledne.

Marina: No jasně, to jsi celý ty. A co pak?

Tom: Pak **jsem spal**. **Spal jsem** celé odpoledne. Strašně rád spím.

Předposlechové aktivity

- Tvoření otázek k textu.
- Práce s klíčovými slovy.
- Formulování očekávání o obsahu textu.

Poslechové aktivity

- Vykonávání instrukcí podle pokynů učitele. (hledání lexikálního, gramatického jevu apod.)
- Sbírání nebo seřazování klíčových slov
- Studenti doplňují vynechaná slova v textu a pak kontrolují poslechem.

CD1: 10
▶ 3. Eva seznamuje nové studenty. Doplňte dialog. Pak kontrolujte poslechem.

Eva: To je pan Tadeusz Dombrowski a to je paní Maike Wolf.

Tadeusz: Těší mě, paní Wolf – nebo Wolfová?

Maike: To je jedno. 1. ...., pane Dombrowski.

Tadeusz: Odkud jste?

Maike: Promiňte, 2. .... Ještě jednou, prosím.

Tadeusz: Odkud jste?

Maike: Jsem z Německa. 3. .... ?

Tadeusz: Já 4. .... z Polska.

Maike: Aha, a co děláte?

Tadeusz: Jsem 5. .... A vy?

Maike: To je náhoda, já jsem taky doktor!

Eva: Promiňte, Maike, ale vy nejste doktor, vy jste 6. ....

Maike: Aha, takže já jsem doktorka. Můžeme si tykat?

Tadeusz: Určitě. Já jsem Tadeusz.

Maike: A já 7. .... Maike.

Holá, L. Krok za krokem, s. 14.

Poslechové aktivity

- Studenti řadí obrázky za sebou.

CD1: 07

7. Doplněte k textu fotografie. Pak kontrolujte poslechem.

A.
Tom: Měj se hezky. Čau.
Marina: Ty taky, Tome. Ahoj.

B.
Tom: Prosím!
Marina: Díky.
Tom: Prosím.

C.
Tom: Odkud jsi?
Marina: Jsem z Bulharska. A ty?
Tom: Jsem z Austrálie. A co děláš?
Marina: Jsem studentka. A ty?
Tom: Já jsem taky student.

D.
Tom: Ahoj, já jsem Tom.
Marina: Čau, já jsem Marina.

E.
Marina: Au!
Tom: Promiň, Marino.
Marina: To nic.

1

2

3

4

5

CD1: 08

8. Poslouchejte a opakujte. Procvičujte výslovnost *dě, tě a mě*. Dodržujte slovní přízvuk.

Co děláš?
Co děláte?
Děkuju.
Těší mě.
Měj se hezky.
Mějte se hezky.

9. Doplněte formální a neformální ekvivalenty.

Holá, L. Krok za krokem, s. 12.

Poslechové aktivity

- Studenti se snaží porozumět situaci na obrázku.
- Studenti zakreslují cestu nebo zařízení pokoje podle instrukcí z poslechu.
- Studenti zaškrťávají správnou možnost, tzv. *multiple choice*.
- Studenti odpovídají na otázky pomocí *ano/ne*.
- Studenti doplňují informace do tabulky.
- Studenti vypisují slova z poslechu – adjektiva, dny, čísla atd.

► 1. Poslouchejte a doplňte čísla 0 – 10. Pak poslouchejte ještě jednou a opakujte.

čtyři	deset	pět	nula	jedna	tři	dva	osm	devět	sedm	šest
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
nula			tři						devět	

Poslechové aktivity

- Studenti zaškrťávají slova, která slyší.
- Studenti ukazují obrázky podle poslechu.
- Studenti porovnávají obrázky a text.
- Studenti porovnávají situaci na obrázku – co je tam jinak.
- Studenti zjišťují, kolik lidí mluví, kdo to je, jakou kdo má náladu.

Poposlechové aktivity

- Studenti zjišťují další informace a doplňují je.
- Studenti reprodukují text.
- Studenti vytvářejí alternativní konce/ diskuze.
- Studenti doslova opakují části textu, vyslovují delší celky – rekonstruují celý text.

Nekovářová, A. Čeština pro život, s. 16.

16. Internet a mobil jsou velkým lákadlem

Reportér internetového studia hovoří s psycholožkou Danielou Šmahelovou, která se zabývá problémem internetové závislosti. Přečtěte si nejprve uvedená tvrzení a odhadněte, jestli to může být pravda. Zdůvodněte svůj názor.

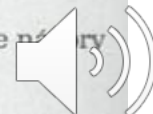

1. Všichni lidé závislí na internetu skončí v psychiatrické léčebně.
2. Zpočátku lidé hrají hry, chatují nebo navštěvují erotické stránky.
3. Na chatu se můžeme vydávat za někoho jiného.
4. Chronicky závislí můžou mít pracovní i partnerské problémy.
5. Většina lidí se na chatu zamiluje a pak je dlouhodobě zklamána.
6. Závislost na internetu se dá vyléčit za několik měsíců.
7. Lidé jsou častěji závislí na mobilu než na internetu.
8. Lidé touží po mobilní komunikaci, protože nechtějí být sami.
9. Většina lidí se stresuje, když je na síti nedostupná.
10. Někdy je třeba mobil občas vypnout.

17. Poslechněte si rozhovor reportéra s psycholožkou a rozhodněte, která tvrzení ve cv. 16 jsou správná.

Porovnejte názory psycholožky se svými. Zamyslete se nad tím, proč jsou vaše názory shodné či odlišné.

Uzavření aktivity

- Učitel musí aktivitu řádně uzavřít a vyhodnotit.
- Vždy je užitečné vyčlenit čas pro zpětnou vazbu.
- Porovnání a ocenění je pro žáky zajímavé a důležité.
- Na závěr učitel zdůrazní a zopakuje, co se žáci v aktivitě naučili.

Čtení s porozuměním

Čtení (spolu s poslechem) je dovedností receptivní, tj. předpokládá nikoli aktivní znalost jazykových prostředků (jako je tomu u ústního a písemného vyjadřování), nýbrž jen schopnost znovu poznávat tyto prostředky a chápat smysl grafického textu. Pro hlasité čtení je nutno aktivně ovládat zvukovou stránku jazyka.

Typologie čtení

- Hlasité a tiché.
- Čtení individuální a sborové.
- Čtení analytické a syntetické.
- Čtení překladové a bezpřekladové.
- Čtení školní a domácí.
- Orientační čtení.
- Vyhledávací čtení.
- Čtení informativní.
- Studijní čtení.

Druhy čtecích textů

- Texty výchozí a doplňkové.
- Texty dialogické a monologické.
- Texty uměle vytvořené.
- Adaptované texty.
- Originální texty.

Rozsah textu

■ Krátký nebo dlouhý?

Negativa dlouhých textů Lexikální náročnost Gramatická náročnost Problémy v případě nezajímavého tématu apod.	Pozitiva dlouhých textů: + možnost globálního porozumění + abstrakce od detailů
---	---

Rozsah textu

Jazyková úroveň A1:

- Veřejné nápisy, informační tabule, inzertní rubriky, reklamní tiskopisy, plakáty, jízdní řády, formuláře, jednoduchá korespondence.

Jazyková úroveň A2:

- Inzeráty, letáky, plakáty, vývěsky, předpověď počasí, programy televize a rozhlasu, tabulky s ordinačními hodinami u lékaře apod.

Obsecné zásady pro nácvik čtení s porozuměním

- Pro čtení je nutné žáky motivovat.
- Učte žáky orientaci v textu, při čtení jde především o cílené hledání informací.
- Aktivně využívejte texty, se kterými se žáci denně setkávají (nápisy, instrukce v dopravních prostředcích, jízdní řády atd.
- Spojte grafickou podobu slova s jeho zvukovou stránkou.
- Pro jeden text připravujte různorodé typy cvičení.
- Využívejte čtení i k nácviku fonetické roviny.
- Uvědomte si, že na nejnižší úrovni žáci jen hledají klíčová slova a nejdůležitější informace.

-
- Předtextové – zaměřené na motivaci
  - Textové – vlastní vnímání textu
  - Potextové – vlastní řečová produkce žáků

Přetextové aktivity

- Diskuze o tématu textu.
- Studenti popisují příběh, komiks/obrázky.
- Studenti dělají brainstorming.
- Studenti vymýšlejí otázky k tématu nebo odpovídají na otázky k tématu.
- Studenti vybírají z titulků, které by se mohly hodit k tématu.
- Studenti jsou seznámeni se slovní zásobou – naučí se obtížná slova.

Předtextové aktivity

- Diskuze o tématu textu.

1. Seznámit se můžeme kdekoliv

Dávnou minulostí jsou časy dohazovačů a seznamování na kolonádě. Partnery a partnerky ale hledáme a hledat budeme vždycky. Jen forma se změnila. Máme SMS zprávy, internet a také reality show. Na první pohled se seznamování zjednodušilo, ale opravdu je to tak?

- Co si myslíte? Proč stále více lidí žije bez partnera?
- Prohlédněte si obrázky a řekněte, kde se mohli tyto lidé seznámit.

- Pročtěte si, kde se Olga, Luboš a Jolana seznámili.

Se svým přítelem Pavlem jsem se seznámila v práci. Začal pracovat v naší firmě asi před pěti lety. Měli jsme společnou kancelář, připravovali jsme společné projekty a byli jsme proto hodně času spolu. Musím přiznat, že se mi od začátku líbil. Stále žertoval, měl svůj šarm a krásně voněl. Nevěděla jsem ale, jak ho mám blíž poznat. Jednoho dne jsem záměrně rozbila tiskárnu a požádala jsem ho o pomoc. Během několika minut ji opravil. Tím mi ještě více imponoval. Na oplátku jsem ho pozvala na oběd. Bavili jsme se nejprve o počasí, o našich zálibách a potom o všem možném. Pavel byl hovorný, hodně se smál a někdy se trochu červenal. Připadalo mi to docela roztomilé. Cítila jsem se s ním dobře, proto jsem ho pozvala na rande. Kupodivu neodmítl. Od naší první romantické večere uplynuly už čtyři roky. Jsem moc šťastná, že jsme stále spolu. (Olga)

Textové aktivity (aktivity při čtení)

- Studenti odpovídají na otázky typu *ano x ne*.

2. Rozhodněte podle textu, co je a co není pravda.

1. Olga se seznámila s Pavlem v restauraci.
2. Olga úmyslně poničila tiskárnu.
3. Olga zná Pavla už pět let.
4. Luboš jel se svojí kamarádkou na Šumavu.
5. Luboš měl hlad, proto šel do hospody.
6. Luboš se seznámil se svojí přítelkyní v hospodě.
7. Jolana nemá žádného partnera.
8. Jolana má málo kamarádů, protože má jiné zájmy.
9. Jolana se často seznamuje na internetové seznamce.
10. Účast v reality show je pro Jolanu velkou výzvou.

ano / ne

ano / ne

ano / ne

ano / ne

ano / ne

ano / ne

ano / ne

ano / ne

ano / ne

ano / ne

Textové aktivity (aktivity při čtení)

- Studenti hledají informace.
- Studenti řadí části textu.
- Studenti formulují vlastní otázky.
- Dotváření textu.
- Studenti doplňují slova do textu.

Textové aktivity (aktivity při čtení)

- studenti spojují texty s obrázky.

► 1. Podívejte se na fotografie. Kdo je to? Co asi dělá?

► 2. Marina a Tom dneska nejsou ve škole. Jejich učitelka Eva čte jejich SMS (čtěte: esemesky). Jakou asi psala Marina a jakou Tom?

1. Promiňte, ale dneska musím zrušit lekci. Jsem nemocná.

2. Bohužel dneska nemůžu přijít do školy. Musím být v práci a dokončit projekt.

3. Jsem u doktora, bolí mě zub. Přijdu do školy později nebo zítra.

4. Omlouvám se, ale nemůžu přijít na schůzku.

Textové aktivity (aktivity při čtení)

- Doplnění do tabulky.

Nákupy

15. Přečti a poslechni si anketu.

Bilik: Pane Pechu, vidím, že máte velký nákup.
pan Pech: Ano, byl jsem v supermarketu koupit jídlo. Mají tam mnoho pečiva, zákusky a koláče. Dědečkovi jsem vzal jednu láhev vína z Moravy, pro Roberta mám tabulku čokolády a pro Simona láhev coly.

B: A co Robert? Chodí také nakupovat?
pP: Zeptej se ho, právě jde sem.
B: Řekni, Roberte, jak často nakupuješ?
Robert: Chodím nakupovat v sobotu s maminkou. Když nemá čas, dá mi lístek a jdu sám. Na lístku stojí: kilo mouky, litr mléka, deset housek, sklenka džemu, dvě másla, čtyři banány, pět okurek, láhev coly. Vidiš, umím už nakupovat sám.

B: A ty, Simone, chodíš také nakupovat?
Simon: Nemám rád nákupy v supermarketu, protože u pokladny je vždy dlouhá fronta. Nakupuju rád na internetu, hlavně média. Včera jsem si koupil dvě knihy a jedno cédéčko.

16. Dopln tabulku.

Byl nakupovat jídlo.
Dostane láhev vína.
Jí rád čokoládu.
Nakupuje v internetu knihy.
Pomáhá mamince nakupovat.
Nerad nakupuje v supermarketu.

tatínek	Robert	Simon	dědeček

Textové aktivity (aktivity při čtení)

- Studenti hledají nová slova v textu

4. Najděte v úvodním textu ekvivalenty, které mají obdobný význam jako následující výpovědi.

1. Pavel měl svoje kouzlo.
2. Pozvala jsem ho na schůzku.
3. Pavlova šikovnost ve mně vzbuzovala obdiv.
4. Jel jsem s kamarády na Šumavu.
5. Na Šumavě hodně pršelo.
6. Spali jsme venku v přírodě.
7. Hospůdka byla plná táborníků.
8. Počasí bylo špatné.
9. Získal jsem telefonní číslo.
10. Na seznamku chodí jen neúspěšní lidé.

Potextové úlohy

- Parafráze textu.
- Studenti vymýšlejí alternativní konce.
- Sumarizace textu.
- Vytváření názvu k textu.
- Dramatizace textu.
- Analýza slovní zásoby a vybraných jazykových jevů.

Potextové úlohy

- tvoří otázky k textu a odpovídají na otázky.

ČTENÍ
(READING)

Adam čeká na Irenu. Jdou spolu na náměstí. Potřebujou dárek pro Davida, protože David má narozeniny. Kupujou českou knihu. Potom jdou na procházku. Dívají se na řeku a myslí na večer. Adam zná hezkou restauraci. Jdou tam na večeři. Už se těší na pizzu a na červené víno.

Jak rozumíte?

Udělejte otázky k textu (Ask questions about the text):

.....

.....

.....

.....

.....

LITERATURA

-
- Hendrich, J. Poslech s porozuměním cizojazyčnému ústnímu projevu. Cizí jazyky. 1992/1993, roč. 40. č. 9-10, s. 322-330.
  - Hendrich, J. a kol. Didaktika cizích jazyků. Praha 1988.
  - Hrdlička, M. a kol. Nízkoprahové kursy češtiny pro cizince – příručka. Praha 2007.
  - Škodová, S. Kapitoly z lingvodidaktiky češtiny jako cizího jazyka.

Učebnice:

Holá, L. Krok za krokem. Akropolis 2016.

Nekovářová, A. Čeština pro život. Akropolis 2008.

Antošová, J. a kol. Třesky plesky, uč se česky! Freistaat Sachsen 2007.

Rešková, I., Pintarová, M. Communicative Czech. Jihomoravské centrum pro mezinárodní mobilitu.